

Стимулювання торгівлі газом в Україні

Д-р Георг Цахманн

Берлін/Київ, січень 2017 р.

Резюме

- **Надійна і прозора сигнальна ціна на газ є важливим для функціонування ринку газу**
- **Україна йде правильним шляхом**
- **Газова біржа не може бути створена у наказовому порядку, але розвинеться, якщо будуть забезпечені необхідні для цього умови**
- **В Україні мають бути подолані наступні чотири бар'єри:**
 - Брак ліквідності
 - Адміністративні бар'єри
 - Відсутність інструментів уникнення ризику
 - Відсутність визнаної всіма торговельної платформи
- **Міністерство має очолити процес вирішення цих проблем**

Вихідні дані

- Проведені інтерв'ю з українськими та міжнародними газовими трейдерами
- Досліджено досвід ЄС впродовж останнього десятиріччя
- Прийняті до уваги українські реалії (інфраструктура, структура сектору, законодавство)

Зміст

1. Що вже зроблено?
2. Чого не вистачає?
3. Рекомендації
4. Висновки

Що вже зроблено?

- Україна йде правильним шляхом
- Добрі структурні передумови:
 - Значний попит
 - Різні варіанти постачання і зберігання
 - Наближення до європейських ринкових правил
- Торгівля вже відбувається
 - Конкуруючі постачальники (сьогодні навіть кілька іноземних)
 - Промислові споживачі
 - Віртуальна точка торгівлі

Зміст

1. Що вже зроблено?
2. Чого не вистачає?
3. Рекомендації
4. Висновки

Чого не вистачає?

1. Ліквідності
2. Легкого доступу до ринку
3. Інструментів пом'якшення ризику
4. Загальновизнаної торговельної платформи

-> потрібна не одна велика реформа, а цілий ряд допоміжних заходів

Зміст

1. Що вже зроблено?
2. Чого не вистачає?
3. Рекомендації
4. Висновки

Ліквідність

Проблема:

- Висока концентрація в сегментах імпорту та видобування (Нафтогаз займає ~ 75% в обох з них)
- Практично відсутні іноземні гравці

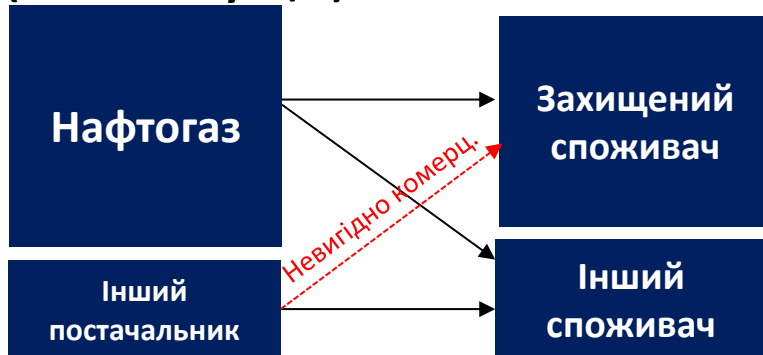
Можливі рішення:

- Програма вивільнення газу (для Укргазвидобування)
- Зобов'язати Нафтогаз стати маркет-мейкером
- Балансуючий ринок – створити конкурентний попит
- Нові ліцензії на видобування
- Дезінтеграція та приватизація державних видобувних компаній
- Зобов'язання з вивільнення (наприклад, 50%) газового імпорту з Росії

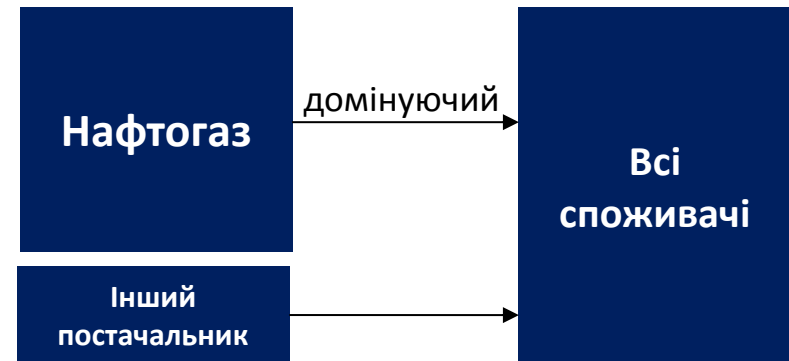
Політичне рішення про вибір часу запуску програми вивільнення газу

- Якщо значні обсяги газу все ще будуть постачатися захищеним споживачам, Нафтогазу, можливо, доведеться викупати газ дорожче, ніж він міг би продавати за програмою вивільнення газу
- Але конкурентний роздрібний ринок не зможе належним чином працювати, якщо Нафтогаз є домінуючим продавцем на роздрібному ринку

Вивільнення газу немає сенсу
(чинна ситуація)

Вивільнення газу є важливим
(з функціонуючим роздрібним ринком)

- Програма вивільнення газу має сенс лише тоді, коли існує працюючий роздрібний ринок

Легкий доступ до ринку

- **ПДВ на імпорт газу, що суперечить регулюванню в ЄС**

-> необхідний додатковий аналіз

- **Неефективна ІТ-система на рівні оператора ГТС**

-> запровадити сучасні процеси та ІТ-системи у тісній співпраці з усіма учасниками ринку

- **Високі вимоги до фінансових гарантій**

-> НКРЕКП має провести публічні консультації щодо ринкових бар'єрів

- **Обмежені потужності з імпорту**

-> НКРЕКП повинна моніторити надмірно сконцентровані потужності

-> Імплементувати принцип “використовуй-або-втратиш”

Легкий доступ до ринку

- **Високі тарифи «вхід-вихід»**

- > Структура тарифу на транспортування має бути реформована

- **Незавершене розділення Нафтогазу**

- > Виконати план розділення (забезпечити операційну незалежність УГВ від уряду)

- > Попередня приватизація УГВ

Інструменти пом'якшення ризику

■ Ризик контрагента

-> Вивчити можливість заснування клірингової компанії разом з МФО

■ Регуляторний ризик

-> Оптимізувати вироблення рішень у сфері енергетичної політики

-> Посилити спроможність регулятора

■ Валютний ризик

-> Скасувати валютний контроль

-> Вивчити питання вибору оптимальної валюти для торгівлі газом [дол./євро/грн?]

■ Ризик компенсації субсидій

-> Монетизація субсидій

Загальноновизнана торговельна платформа

Проблема

- Розпорошення ліквідності між різними платформами

Рішення

- Модерувати дискусію між усіма (також потенційними) учасниками ринку для підтримки створення однієї платформи шляхом направлення до неї ліквідних обсягів газу (наприклад, через створення програми вивільнення газу і балансування ринку)

Зміст

1. Що вже зроблено?
2. Чого не вистачає?
3. Рекомендації
4. Висновки

Висновки

Фіналізація	Забезпечення ліквідності	Усунення адмін. бар'єрів, що залишилися	Усунення ризиків для торгівлі газом	Загальновизна на платформа
Квітень 2017р.	Програма вивільнення газу та/або Накласти на Нафтогаз зобов'язання виступати в якості маркет-мейкера	Прийняти рішення про режим стягнення ПДВ НКРЕКП повинна моніторити надмірно сконцентровані потужності Принцип «використовуй-або-втратиш» має бути належним чином імплементовано	Скасувати валютний контроль Вивчити питання вибору оптимальної валюти для торгівлі газом	Модерувати дискусію між учасниками ринку і направити ліквідність до обраної платформи
Серед. 2017р.	Зробити з УГВ незалежного гравця	НКРЕ має ініціювати громадське обговорення щодо бар'єрів на ринку Виконати план розділення Нафтогазу	Завершити монетизацію житлово-комунальних субсидій Вивчити можливість заснування клірингової компанії разом з МФО	
Кінець 2017р.	Балансуючий ринок Реформувати ліцензії на видобування	Запровадити сучасні процеси та ІТ-систему у оператора ГТС НКРЕ має реформувати тарифи у точках «входу-виходу»		
У 2018р. чи 2019р.	Розглянути питання імпорту газу з Росії Приватизація видобування та потужностей зі зберігання	Попередня приватизація Укртрансгазу	Оптимізувати вироблення рішень у сфері енергетичної політики	

German
Advisory Group
Ukraine

Контакти

Berlin
Economics

Д-р Георг Цахманн

zachmann@berlin-economics.com

German Advisory Group
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59, D-10627 Berlin
Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0
Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9
www.beratergruppe-ukraine.de
Twitter: @BerlinEconomics

